

PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM (UŽÍVANÍM) PSYCHOAKTÍVNYCH LÁTOK (F10 - F19)

Táto časť obsahuje veľmi pestré poruchy rozličnej závažnosti a klinických foriem, ktorých spoločným znakom je súvis s užívaním jednej alebo viacerých psychoaktívnych látok získaných na lekársky predpis alebo bez neho. Príslušnú látku udáva tretia číslica, štvorznakové kódy špecifikujú klinické stavy; majú sa použiť podľa potreby pre každú špecifikovanú látku. Treba však poznamenať, že nie všetky štvormiestne kódy sa dajú aplikovať na všetky látky.

Identifikácia psychoaktívnej látky by sa mala zakladať na čo najväčšom možnom počte informačných zdrojov. Zahŕňajú údaje o sebe, analýzu krvi alebo iných telových tekutín, charakteristické telesné a psychické príznaky, klinické prejavy, správanie a iné dôkazy, že pacient má drogu, alebo údaje informovanej tretej osoby. Mnohí užívatelia drog berú viac ako jeden druh psychoaktívnej látky. Hlavná diagnóza by sa mala podľa možnosti zaradiť podľa látky alebo skupiny látok, ktoré zapríčinili klinický syndróm, alebo k nemu najviac prispeli. Ďalšie diagnózy by sa mali vyznačiť v prípade použitia iných psychoaktívnych látok v intoxikujúcich dávkach (spoločná štvrtá číslica .0), alebo v množstve zapríčiňujúcom poškodenia (spoločná štvrtá číslica .1), závislosť (spoločná štvrtá číslica .2) alebo iné poruchy (spoločná štvrtá číslica .3 - .9).

Iba v prípadoch, keď je príjem psychoaktívnych látok chaotický, alebo keď podiel rozličných psychoaktívnych látok nemožno stanoviť, je potrebné použiť diagnózu poruchy z užívania viacerých drog (F19.-).

Nezahŕňa: zneužívanie (abúzus) nenávykových látok (F55).

Pre kategórie F10 - F19 sa používa nasledujúce štvorčíslicové podrozdelenie:

.0 Akútna intoxikácia

Stav, ktorý vzniká po podaní psychoaktívnej látky s následnou poruchou úrovne vedomia, poznávania, vnímania, afektov a správania, alebo iných psychofyziologických funkcií a odpovedí. Poruchy priamo súvisia s akútnymi farmakologickými účinkami látky a odznievajú po určitom čase s úplným zotavením okrem prípadov, v ktorých nastalo poškodenie tkaniva alebo iné komplikácie. Komplikáciami môžu byť trauma, vdýchnutie dáveniny, delírium, kóma, kŕče a iné zdravotné komplikácie. Povaha týchto komplikácií závisí od farmakologického zariadenia látky a spôsobu jej podania.

Akútna opitnosť alkoholom

Opitnosť NS

Patologická intoxikácia

Poruchy typu tranzu a posadnutosti pri otrave psychoaktívnymi látkami

.1 Zneužívanie

Spôsob užívania psychoaktívnych látok, ktoré škodia zdraviu. Poškodenie môže byť somatické (napr. hepatitída po samoinjekovaní psychoaktívnych látok), alebo psychické (napr. epizódy depresí pri ťažkom píanstve).

Abúzus psychoaktívnych látok

.2 Syndróm závislosti

Skupina odchýlok v správaní, poznávaní a vo fyziologických funkciách, ktorá sa vyvíja po opakovanom užívaní príslušnej látky a ktorá typicky zahŕňa silnú túžbu prijímať látku, zníženú kontrolu nad jej používaním, pretrvávajúce užívanie napriek škodlivým dôsledkom, uprednostňovanie užívania drogy pred inými aktivitami a povinnosťami, zvýšenú toleranciu a dakedy aj somatický abstinenčný syndróm.

Syndróm závislosti sa vyvíja na špecifickú psychoaktívnu látku (napr. tabak, alkohol alebo diazepam), na skupinu látok (napr. opiáty), alebo na väčšie množstvo farmakologicky odlišných psychoaktívnych látok.

Chronický alkoholizmus

Dipsománia

Drogová závislosť

.3 Abstinenčný syndróm

Skupina rozlične zoskupených a rozlične závažných príznakov vznikajúcich pri absolútnom alebo relatívnom odňatí psychoaktívnej látky po jej dlhodobom užívaní. Nástup a priebeh abstinenčného syndrómu je časovo ohraničený a súvisí s typom psychoaktívnej látky a dávkou užitou práve pred jej vynechaním alebo znížením užívania. Abstinenčný syndróm môže byť komplikovaný kŕčmi.

.4 Abstinenčný syndróm s delíriom

Stav, pri ktorom sa abstinenčný syndróm definovaný spoločnou štvrtou číslicou .3 komplikuje delíriom, ako ho definuje F05.-. Môžu sa zjaviť aj kŕče.

Delírium tremens (vyvolané alkoholom)

.5 Psychotické poruchy

Skupina psychotických prejavov, ktoré sa zjavujú počas užívania alebo po užití psychoaktívnych látok, ktoré nemožno vysvetliť samou akútnou intoxikáciou a ktoré nie sú súčasťou abstinenčného syndrómu. Poruchu charakterizujú halucinácie (typicky sluchové, ale často kombinované), iné poruchy vnímania, bludy (často paranoidné alebo perzekučné), poruchy psychomotoriky (vzrušenie alebo stupor) a abnormálny afekt, ktorý môže kolísť od intenzívneho strachu po extázu. Vedomie je zvyčajne jasné, môže však byť mierne zastreté, bez väčšej zmatenosti.

Alkoholická

- halucinóza
- žiarlivosť
- paranoia
- psychóza NS

Nezahŕňa: reziduálne a neskôr psychotické poruchy vyvolané alkoholom alebo inými psychoaktívnymi látkami (F10 - F19 so spoločnou štvrtou číslicou .7)

.6 Amnestický syndróm

Syndróm spojený s chronickým nápadným zhoršením novopamäti a staropamäti. Bezprostredné rozpamätanie býva zachované a staropamäť je charakteristicky menej poškodená. Zreteľné sú zvyčajne poruchy v zmysle pre hodnotenie času a usporiadanie udalostí, znížená je aj schopnosť učiť sa nové. Konfabulácie môžu byť výrazné, ale nie sú vždy prítomné. Ostatné poznávacie funkcie sú zvyčajne pomerne dobre zachované a amnestické defekty sú neporovnateľne väčšie ako iné poruchy.

Amnestická porucha vyvolaná alkoholom alebo drogami

Korsakovova psychóza alebo syndróm vyvolaný alkoholom alebo inými psychoaktívnymi látkami alebo nešpecifikovaný

Nezahŕňa: nealkoholický Korsakovov syndróm (F04)

.7 Reziduálna a neskoro nastupujúca psychotická porucha

Porucha, pri ktorej zmeny poznávania, afektov, osobnosti alebo správania vyvolané alkoholom alebo psychoaktívnymi látkami pretrvávajú ešte dlho potom, keď by sa dal predpokladať vplyv psychoaktívnej látky. Nástup poruchy má byť v priamej súvislosti s užívaním psychoaktívnej látky. Prípady, pri ktorých nástup choroby je neskorší ako epizódy užívania drogy, by sa mali uvádzať len vtedy, ak je jasný a presvedčivý dôkaz, že stav možno pripísať reziduálnemu účinku psychoaktívnej látky. Prechodné psychózy možno odlíšiť od psychotických stavov sčasti podľa ich epizodického charakteru, často veľmi krátkeho trvania a tým, že opakujú predchádzajúce skúsenosti súvisiace s užívaním alkoholu alebo iných psychoaktívnych látok.

Alkoholická demencia NS

Chronický alkoholický mozgový syndróm

Demencia a iné mierne formy pretrvávajúceho poškodenia poznávacích funkcií

Neskoro vznikajúca psychotická porucha vyvolaná psychoaktívnymi látkami

Posthalucinogénna porucha vnímania

Reziduálna

- afektívna porucha
- porucha osobnosti a správania

Nezahŕňa: alkoholom alebo psychoaktívnymi látkami vyvolaný

- Korsakovov syndróm (F10 - F19 so spoločnou štvrtou číslicou .6)
- psychotický stav (F10 - F19 so spoločnou štvrtou číslicou .5)

.8 Iné psychické poruchy a poruchy správania

.9 Nešpecifikované psychické poruchy a poruchy správania

F10.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM ALKOHOLU

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

F11.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM OPIÁTOV

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

F12.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM KANABINOIDOV (MARIHUANA, HAŠIŠ)

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F13.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
SEDATÍV ALEBO HYPNOTÍK**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F14.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
KOKAÍNU**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F15.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
INÝCH STIMULUJÚCICH LÁTOK VRÁTANE KOFEÍNU**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F16.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
HALUCINOGENOV**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F17.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
TABAKU**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F18.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
PRCHAVÝCH ROZPÚŠŤADIEL**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

**F19.- PORUCHY PSYCHIKY A SPRÁVANIA ZAPRÍČINENÉ UŽITÍM
VIACERÝCH DROG A INÝCH PSYCHOAKTÍVNYCH LÁTOK**

[Pozri predchádzajúce podrozdelenie]

Túto položku použite, ak ide o užívanie dvoch alebo viac známych psychoaktívnych látok, ale nedá sa určiť, ktorá z nich najviac prispieva k vzniku poruchy. Táto položka sa má použiť aj vtedy, ak daktorá alebo aj všetky užívané psychoaktívne látky nie sú presne známe, alebo sú úplne neznáme. Mnohí užívatelia viacerých drog sami presne nevedia, čo vlastne užívajú.

Zahŕňa: zneužívanie drog NS